

KRISTDEMOKRATERNA OCH FRAMGÅNGEN

SUSANNA POPOVA

Att konkurrensen var svag, att moderaterna ännu en gång misslyckades med de "mjuka" frågorna och att Göran Persson gick till generalangrepp på föräldrar som vill vara hemma med sina barn spelade Alf Svensson i händerna. En lätt fångad framgång och därmed lätt förgången? Det återstår att se.

Kristdemokraterna har haft en exceptionell valframgång. Troligen gjorde de ett större större lyft än folkpartiet gjorde vid tiden för Westerbergeffekten, ett antagande som kommande analyser får bekräfta eller förkasta. Men oavsett vilket är efterfrågan på analyser av framgången naturligtvis stor. Alla älskar som bekant svar på frågan – hur gör man?

Börjar man bakifrån kan konstateras att kd smällde till i valrörelsens slutskede. Troligtvis var partiledaren Alf Svenssons framträdanden i SVT 1:s och TV 4:s partiledarutfrågningar plattformarna från vilka partiet fick kontakt med väljarna.

Alf Svensson använde sin tv-tid mycket skickligt och hans förmåga att med några få ord gestalta sin och

partiets utveckling från fyrkantig dogmatism till lyhörd socialkonservatism gick med största lätthet att tolka som social och politisk mognad. Den skiss han, efter bra många år av repetition, gav avtecknade sig mot en fond av kommunala skandaler och en socialdemokrati vars vice statsminister stoppades av dåligt omdöme och klantig korthantering. Med andra ord fanns en efterfrågan på genomtänkt personlig hållning parad med en frånvaro av uppgrävda övertramp hos kristdemokraterna.

Erfaren ledare

Men det räckte inte. Kristdemokraterna hade i årets valrörelse fördelen att företrädas av den mest erfarna ledaren, som tillika inte bar några spår av politisk utmattning. Till Alf Svenssons styrka hör insikten om att politisk opinionsbildning börjar i samma stund den som för fram budskapet börjar tröttna på att höra sig själv. Det är då, just då allt ser ut som ett fullkomligt meningslöst uppre-

pande av budskap om vilka ingen bryr sig, som människor börjar upptäcka att någon talar. Så har Alf Svensson och kd tvingats arbeta i årtal och den framgång partiet haft kan, kanske fram till årets valrörelse, inte sägas ha skett tack vare massmedierna utan trots dem. I detta val kom utfrågarnas val av frågor, abort och familjepolitik, att utgöra möjligheter och inte hot och även där fanns en del av förklaringen i omgivningen. Göran Persson lyckades med ett exceptionellt burdust, men ideologiskt logiskt, påhopp på människor som väljer att själva ta hand om sina barn dra på sig en storm av kritik i vars kölvatten det bara återstod att plocka upp rösterna för den som kunde visa en mänskligare syn på familjen.

Kd tog i årets val inte röster bara från moderater utan också i hög grad från centern, socialdemokraterna och folkpartiet. Det mest anmärkningsvärda är kanske ändå de röster som värvades från dem som uppgav att de i förra valet röstade på folkpartiet.

SUSANNA POPOVA är ledarskribent i Svenska Dagbladet.

Detta har inte kristdemokraterna fått uppleva i någon större utsträckning sedan de i början tog frisinnade röster.

” Till Alf Svenssons styrka hör insikten om att politisk opinionsbildning börjar i samma stund den som för fram budskapet börjar tröttna på att höra sig själv. Det är då, just då allt ser ut som ett fullkomligt meningslöst upprepanande av budskap om vilka ingen bryr sig, som människor börjar upptäcka att någon talar. ”

Övning ger färdighet och konkurrensen var svag, inte bara från socialdemokraterna och regeringen. Centerpartiet hade, liksom folkpartiet, en ny partiledare. Centern hade decimerat sig genom att agera stödparti till socialdemokraterna, en manöver som alltid har decimerat borgerliga partier och som i detta speciella fall gjorde det i så hög grad att centern inte längre gick att beteckna varken som ett borgerligt eller ett icke-socialistiskt parti. Ridå således, eftersom väljarna inte är så ultramoderna som

vissa debattörer och partier som på senare år arbetat hårt för att avskaffa höger-vänsterdimensionen. Tvärtom visade sig detta sätt att orientera sig i den politiska terrängen ovanligt livfullt i årets val. Centerns ryck att lansera ”Mittens rike” visade sig dessutom fullkomlig radera ut det som till äventyrs skulle ha utgjort beståndsdelarna i det alternativa politiska landskap som nu sett sina bästa debatt dagar.

Mjuka frågorna

Från moderaterna slapp kd konkurrens i de så kallat ”mjuka frågorna”. Visserligen fanns hos moderaterna en ansats att knyta det höga skattetrycket till välfärdsstatens orättfärdiga sätt att knyta människor till statsberoende. Men ansatsen fick aldrig sin fullbordning. En anledning var säkerligen att upploppssträckan var för kort. Skall moderaterna fullt ut gå in på det som traditionellt varit socialdemokraternas, och kristdemokraternas, domäner krävs en bra mycket längre bearbetning av opinionen. Lyckas strategin är den djärv och helt följdriktig för ett parti som, även i detta val, satsat hårt på sänkta skatter. Det höga skattetrycket i Sverige hänger ju som bekant ihop med den ofantligt stora sektor vi har i det här landet. Men uppenbarligen har inte de två problemområdena i moderat strategi länkats ihop i tillräcklig utsträckning för att slagkraftigt kunna kommuni-

ceras till väljarna. Därför fann socialt intresserade borgerliga väljare ett alternativ i kristdemokraterna.

Till detta kom att kristdemokraterna lyckades pricka in sju av de femton frågor som rankades som viktigast av väljarna, allt enligt SVT:s valundersökning Valu 98. Skola, sysselsättning, svensk ekonomi, sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg samt lag och ordning i nu nämnd ordning var de frågor väljarna prioriterade och det gjorde också kd. Skatter, företagens villkor, jämställdhet och miljö kom längre ner och frågan om vad som är hönan och ägget i frågan om politisk framgång kan alltid ställas. Tyckte väljarna så eller hade de genom opinionsbildning fått anse detta? Frågan blir i partipolitiska sammanhang oftast obsolet. Det är resultatet som räknas och för kd:s del visade sig valresultatet denna gång vara en överraskning av det gladare slaget. Och en överraskning var det, vilket för över till frågan om huruvida kristdemokraternas vinst rimligen kan betecknas som lätt- eller svårfångad.

Är den för kd:s del lättfångad kan den som bekant därmed betraktas som lätt förgången. Kan den däremot antas ha nåtts genom tråget arbete lär den vara mer beständig.

Fast, å andra sidan, den kan vara lätt fången men ändå fås att bli beständig. Allt beror på den eftervård framgången består.